

חזרה לאתר

בת כמה מלכת אנגליה?

(פורסם לראשונה במוסף לתרבות וספרות של "הארץ", ספטמבר 2010)

הכלבה הזקנה עוקבת אחרי צעדיו של אדונה במצח שיבה מורכן. נשימתה כבדה ורועשת. הצעירה, בת תערובת לבנה בעלת פרצוף שועלי, חגה סביבם במעגלים עצבניים שקוטרם גדל ככל שהם מעמיקים אל תוך הגן. למעלה, על רקע האינדיגו של השמים המתכהים, בקצות הענפים הסוככים על השביל, יושבים הינשופים. הם מפנים אל המטייל וכלבותיו מבטים אלכסוניים, תמהים, ומשמיעים שריקות ארוכות, כמו צעצועי גומי של תינוקות. כעבור דקות אחדות לא יכולה עוד הצעירה לשאת את ההליכה השקולה, מיושבת הדעת. פתויי הפרא של שעת הדמדומים קוראים לה, והיא מסתלקת ודוהרת לה לעיסוקיה בלי להביט לאחור, ומיד נעלמת בין לוחות השיש.

עכשיו, רגליה נגועות הארתריטיס של הזקנה הן שקובעות את הקצב. ובאמת, לשם מה למהר? הנה מסביבם שוכבים אלפי ממהרים וממהרות לשעבר שנאלצים ללמוד את לקח מנוחת הנצח.

תחנתם הראשונה היא כרגיל, עץ הלימון שצומח מקברו של יצחק איזמירלי זכרונו לברכה, והמטייל מנצל את ההזדמנות ובודק את בשלותם של הפירות. אחר כך הם עוברים ליד העמוד הגוצי של חנה אורלוף, ממשיכים לקברו של חנן הנס רובין, אבא של מיכל, חולפים באדישות מופגנת מול מצבתו של ישראל ארצי, מנהל בית הספר, ופוקדים את רופא העיניים דוקטור בֶּרֶר ואשתו סוניה, שבניגוד לזוגות אחרים בגן, אינם חולקים מיטה זוגית אלא שוכבים זה אחרי זה, כמו שני נוסעים באוטובוס לילי. ואז, כבכל טיול ערבית, מגיעים המטייל וכלבתו לחלקת הילדים הצפונית שבה טמונה גם יעל, אחותו של מוישה יעקובובסקי. לפעמים, בין המצבות הקטנטנות חומק לו בביישנות ערמומית תן תועה. אבל הפעם אין שום תן, וגם ינשופים אינם. השמים משחירים וירח יפה של אמצע תמוז עולה בקצות הברושים. הם מתחילים בדרכם חזרה.

צעדיה של הכלבה הופכים להיות כבדים ואיטיים. כוחותיה אוזלים ולבסוף והיא נעצרת וקופאת על מקומה. המטייל מחכה מעט אבל מיד מאבד את סבלנותו. הוא גוער בה. הוא משדל אותה במלים מתוקות. לעולם לא יצליח לזכור שכבר לפני יותר משנה הכריזה הווטרינרית שהזקנה חירשת לחלוטין. הוא טופח טפיחות עידוד על עורפה. אבל גם זה לשווא. עיניה מכוסות הקטרקט מתחננות שיניח לה. בלית ברירה הוא מתיישב על מצבה שטוחה ובוהה בירח. האם יוכל למצוא שם חיוך בין המכתשים?

רעש גרירת עקבים על האספלט מקפיץ אותו. הוא נבהל ונעמד על רגליו. "שלום לך, אדוני הנכבד, בוקע קול רך מתוך החושך. המטייל נבהל ונעמד על רגליו. דמות צל, שרק הילת שיער תכלכלה בוהקת סביב ראשה, צצה מולו. מכיוון שאינו מאמין ברוחות רפאים, הוא אינו טורח לענות. אבל הדמות, דמות אישה, שזרועותיה הלבנות בוחשות לפניו, מתקרבת אליו בפסיעות קטנות. "סליחה, אתה מכאן?"

המטייל נוהג לחמוק מהשאלה הזאת גם כשהיא מוצגת ברחוב סואן כהקדמה לעזרה בניווט. כמובן שכאן, בין המצבות, היא מעוררת בו שאט נפש. כמו בדיחה טרחנית. "בטח שאני לא מכאן, עונה המטייל בחוסר סבלנות. "אני לא עובד כאן ואני בטח לא גר כאן, אם לזה את מתכוונת." "טוב, אל תתרגז כל כך, " אומרת האישה, "בסך הכול חשבתי שאולי אתה מכיר כאן קצת." עכשיו מבחין המטייל בשמלה קיצית מרובת קפלים, ובברק חרוזי פלסטיק של מחרוזת בוהמית. אט אט נבנים תווי פנים מהפיסות שהוא אוסף מהאפלולית. "באתי לחפש פה משהו, " אומרת האישה, "אבל בינתיים נהיה לילה, אתה רואה, והלכתי בעצמי לאיבוד."

בזגוגיות משקפיה משתקפות הצמרות הכהות. "אני יכול לעזור לך להגיע למגרש החנייה, " אומר המטייל. לא קשה להתמצא בגן. הוא עשוי שתי וערב של שבילי בטון ואספלט ובקצה המדרון נמצא השער הראשי. "זה לא רחוק, " אומר המטייל ומורה בכף ידו המתוחה אל החשכה שבמורד השביל. "תודה, " אומרת האישה, " אז לפי מה שאתה יודע, איפה נמצא השטח הצבאי?"

אבל בדיוק ברגע זה חוזרת בת לזויתו הקשישה לעשתונותיה, וכשהיא מבחינה באישה, באיחור ניכר, היא יוצאת ידי חובתה הכלבית באמצעות שלוש נביחות טקסיות. אלא שאלו אינן סתם נביחות. אלו הן נהמות של יגון וכאב. כל צער הזקנה נשפך מראותיה העייפות. האישה נרתעת.

”הוא נושך?” היא שואלת.

”זאת כלבה.”

”נו טוב, ” אומרת האישה, ”בשביל מי שנכנסות לו שיניים ברגל זה לא משנה אם זה

שיניים של בן או שיניים של בת, נכון?”

מאחוריה ניצב סלע גרניט מסותת בחלקו, דוגמה אופיינית לאופנה החביבה על מעצבי המצבות של שנות השמונים. האישה נאחזת בסלע שגובהו כמעט כשלה, משעינה עליו את גבה ונאנחת. ”ותרשה לי להגיד לך, אדוני, ” היא אומרת בקולה הרך, ”זה לא כל כך יפה להכניס כלבים לבית קברות, מאד לא מכובד, כי זה זלזול בכבוד המת, בגלל שכלבים זה חיות טמאות, והמתים קדושים.”

היא בטח מעדיפה שאטייל כאן עם צמד עגלות כשרות למהדרין, חושב המטייל, אבל לא אומר דבר. עד כמה שידוע לו, המתים עצמם נחשבים לטמאים, גם כשהם שוכבים תחת שני מטר של עפר. לכן הברזים שבשער, אלה הזולגים אל תוך שקתות מכוסות ירוקת ומשמים לנטילת ידיים מטהרת ביציאה מבית הקברות.

אבל אש הפולמוס אינה ניצתת במטייל. מוחו, שעד עתה השתעשע בהרהורים קיומיים משיבי נפש, עובר למחשבות פרקטיות מציקות. ללא ספק שלומה של האישה הזרה מוטל על כתפיו. הוא יאלץ להוביל אותה אל השער הראשי. הוא יצטרך להתקשר הביתה, לדווח לאשתו על הפגישה, ולבקש ממנה שתצלצל לתחנת מוניות. הוא יחכה עשרים דקות לפחות בחברתה של הגברת עד שתגיע המונית. אחר כך יצטרך לחצות שוב את כל בית הקברות עם הכלבה הזקנה שבקושי גוררת את רגליה.

ובעודו עומד שם ומגלגל בראשו נבואה עגמומית, דמות רפאים נוספת צצה מעבר לסלע הגרניט. זהו צעיר גבוה, שמתוך בוז מוחלט לחום יולי שאינו מרפה גם אחרי שקיעת השמש, ולשבעים וחמישה אחוזי הלחות, עוטה על עצמו בלייזר מהודר.

האישה תופסת בשרוולו. ”סוף סוף, ” היא נוזפת, ”כל כך הרבה זמן נעלמת לי, דאגתי לך נורא, כבר חשבתי שקרה לך משהו.”

הצעיר הגבוה צוחק צחוק של פטרונות טובת לב. "בסך הכול חמש דקות. את רואה, הנה אני כאן ואני ממש בסדר גמור. זאת הבשורה הטובה. הבשורה הפחות טובה היא שלא הצלחתי לאתר את גוש שש אזור שלוש. אני חושב שלא תהיה ברירה, שנצטרך לחזור בבוקר." זוהר התלמים בשיערו המשוח בג'ל ונצנוץ שיניו המחייכות משוחחים בעליזות עם לובנן של המצבות.

פתאום נזכרת האישה בכללי הפרוטוקול. "זה העורך דין שלי, שוֹנִי, היא אומרת והצעיר מושיט יד אל עבר המטייל. הם לוחצים כפות ידיים מזיעות.

המטייל חש הקלה. כמעט אושר. בבת אחת הוסרה ממנו האחריות לאישה. עכשיו הוא רשאי להמשיך בדרכו הביתה. הוא מתכופף ומושך בקולרה של הכלבה. "יאללה," הוא צועק לתוך אוזנה, "זזים."

"אבל רק רגע," אומרת האישה, "אולי האדון יכול לעזור לנו."

"מצטער, אני צריך כבר לחזור," ממחר המטייל ואומר, "אשתי בטח דואגת לי. הטיולים שלי אף פעם לא נמשכים יותר מחצי שעה."

הכלבה מתרוממת בקושי וזנבה מסמן לאדונה שהיא מוכנה למסע.

"רק עוד דקה," אומרת האישה, "ואולי גם תזכה באותה הזדמנות לעשות מצווה."

אין בליבו של המטייל כל חיבה או חמלה כלפיה, אבל בדיבור יש גוון צליל מפתה שהמטייל אינו יכול לעמוד בפניו, מין מתיקות מתפנקת, משהו שמזכיר לו את קולה של אמו – שאת פניה כבר התחיל לשכוח – כשהייתה משאירה לי הודעות במשיבון ומזמינה אותי לארוחת צהריים של שבת.

המטייל משלב את ידיו ומחכה להמשך.

"הבאתי את העורך דין שלי, שיראה את החלקה שקניתי מ'חברה קדישא', " אומרת האישה, "בשביל שלא ירמו אותי כשאני כבר לא אהיה כאן, בשביל שהעורך דין יראה בעיניים שלו את המקום בדיוק, כי אין לי אף אחד שידאג לי אחרי שאני הולכת..."

הטלפון של עורך הדין מצלצל בתוך כיס הבלייזר והאישה משתתקת. הוא מתרחק, נמחק בתוך האפלולית וכעבור רגע חוזר. היא ממשיכה:

"...זה היה לפני עשר שנים שקניתי את המקום שלי, וזה עלה לי הרבה הרבה כסף. אלף דולר. אבל רציתי להיות קרובה לבן שלי, לדניאל, ששוכב בחלקה הצבאית. הוא נהרג במלחמת יום כיפור, בצד השני של התעלה, באפריקה."

אוי לא, רוטן המטייל בליבו. לא הייתי צריך להתפתות. הייתי צריך להסתלק מיד. האישה מפשפשת בתיקה, מושכת מתוכו ממחטת ניר ומספיגה בה דמעה שנקוותה מאחורי עדשת משקפיה. "אז יש שמה שטח ששומרים להורים שבולים, ליד החומה הזאת שמפרידה את בית העלמין הצבאי והאזרחי. אבל כל המקומות בשטח של ההורים כבר היו תפוסים. כי הרי תמיד יש כאלה שיש להם יותר כסף. או שיש להם פרוטקציה. בסוף מצאו לי מקום, בצד השני, ליד השביל הראשי. מישהו ריחם עלי. שילמתי לו עוד כמה לירות. אבל לא אכפת לי. באמת. העיקר זה להיות כמה שיותר קרובה לבן שלי. ואיפה שנתנו לי, בכל זאת אפשר לראות משם את החלקה הצבאית אם מרימים קצת את הראש. זה לא כל כך רחוק בכלל."

נדמה למטייל שבלוריותיהם של העצים נעות מעט. אולי נושבת שם למעלה רוח ים קרירה. זיעה זולגת על גבו. הוא אומר: "לכל קבר יש כתובת מדויקת, היום הכול ממוחשב. יש להם אפילו אתר אינטרנט..."

"לא צריך, אני זוכרת בדיוק," קוטעת אותו האישה, "גוש שלוש, אזור שש, שורה עשרים וארבע, ליד השביל."

"גוש שש, אזור שלוש," מתקן עורך הדין.

"למה אתה מתווכח?"

"זה מה שכתוב בפתק."

"אני זוכרת שבצד שמאל יש מישהו בשם הירשמן ויש לו קקטוס. ובצד ימין עומד סלע. בדיוק כמו זה."

ואכן, ליד סלע הגרניט שוכבת חלקה אחת פנויה. המטייל מוציא מכיסו פנס מיניאטורי שתלוי על מחזיק המפתחות ומאיר את המצבה שעליה הוא נשען. השם הוא ברנזון.

"את בטוחה שזה היה הירשמן?" שואל המטייל.

"בטוחה לגמרי." היא מניעה את ראשה בתנועה נמרצת שמטלטלת את החרוזים על חזה. "יש דברים שלא שוכחים."

המטייל מעביר את האלומה למצבה הבאה. השם המודבק עליה באותיות פליז הוא דב ברל קימל. לידו גדעון שרצקי, ובהמשכה של אותה שורה – מאיר לויטה, אלפרד כצמן, יהודה חן, אבנר אורבך, אליהו כלפון, חיים בן-עמי, קלוד אברהם בוטבול, דוד אפלבוים, רפאל אמיתי, ישעיהו שייקה גילר... תוך שהוא קורא בקול את רשימת השמות המסודרת על פי

איזה הגיון עלום של גורל, נזכר המטייל כי על חוק אחד מקפידים כאן מאד: גבר תמיד שוכב ליד גבר, ואישה בסמוך לאישה. שלא תגרם להם מבוכה, חס וחלילה, ביום תחיית המתים.

”לא סביר שזה כאן,“ אומר המטייל.

”למה לא?“ שואל עורך הדין.

”כי זאת שורה של גברים.“

”לא יכול להיות שמכרו לי מקום בין גברים,“ אומרת האישה ועלבון מחספס את קולה. ”לא היו עושים טעות כזאת.“

”טוב, אז אין ברירה,“ מסכם עורך הדין, ”נחזור מחר.“

”מחר,“ אומרת האישה, ”מחר, מחר, כל כך קל להגיד.“ עורך הדין ניגש אליה, משלב את ידו בזרועה, והיא נסמכה עליו, ואחר כך מנתקת את עצמה מסלע הגרניט. ”פשוט תמשיכו ישר בירידה עד שתגיעו לשער הראשי,“ אומר המטייל.

הם מתרחקים ממנו בדשדוש איטי, זהיר מאד אבל נינוח, והוא מביט אחריהם עד שדמויותיהם הצמודות טובעות בחשכה.

”בואי,“ אומר המטייל לכלבה ונוגע נגיעה קלה בעכוזה. היא מתרוממת, מותחת את מפרקיה הדלוקים, ומתחילה לצעוד. ”הולכים הביתה,“ הוא אומר לכלבה שאינה שומעת דבר.

נדמה לו שהינשופים חוזרים ומרחפים מעליהם בקשתות נמוכות, וטופריהם מוכנים לפיתה. הוא מרים את ראשו להביט בהם ומנסה לתאר לעצמו את הרגע שבו הטרף נלכד ומורם לאוויר. את הרגע שבו מוכרע רצונו של הניצוד להמשיך ולחמוק לעולם ועד. כשהם כבר קרובים מאד לפרצה בחומת הבטון, מבחין המטייל בפסלון מדויק מאד של כלב שמקשט את אחד הקברים. כמה יפה, הוא חושב. לא גנרל על סוס, לא גור-אריה-יהודה, לא פרוטומה אטומת עיניים – כלב! סתם כלב טמא. אבל כשהוא מתקרב אליו, מכשכש לעומתו פסל האבן בזנבו, והמטייל מכיר את השועלית הצעירה שבתחילת הטיול, בנקודה הזאת בדיוק, נפרדה מהם ודהרה לעיסוקיה. עכשיו היא רובצת על מצבה שטוחה בפישוט אברים ומקררת את בטנה. לשונה נוזלת הצידה מתוך חיוך זב ריר ושבע רצון. השלושה עוברים את הגדר השבורה, חוצים את הכביש ונכנסים הביתה.

”חזרתי,“ מכריז המטייל.

אשתו יושבת מול מכשיר הטלוויזיה, ראשה שמוט על חזה, וספל תה פושר תלוי בין
אצבעותיה הרפויות. בטלוויזיה מתנהל חידון טריוויה. "בת כמה מלכת אנגליה," שואל
המנחה. "אָלֶף, ששים ושלוש? בית, שבעים ושלוש? גימל, שמונים ושלוש? או דלת,
תשעים ושלוש?"
הכלבות מתנפלות על קערת המים ורעש הלקלוק מהדהד בבית כמו פכפוך של נחל חי.
"חזרתי," אומר המטייל שוב.

(הגרסה המתורגמת של הסיפור פורסמה לראשונה ב- Walks, גליון ספטמבר 2009 של
(Words Without Borders)

[חזרה לאתר](#)